

RIIGIKOHUS

Avaldatud veebilehel *Riigikohus* (<https://www.riigikohus.ee>)

Avaleht > Karistusvahemik peab võimaldama teo raskusele vastava karistuse määramist

Karistusvahemik peab võimaldama teo raskusele vastava karistuse määramist

23. september 2015

Riigikohus tunnistas põhiseadusega vastuolus olevaks karistusseadustiku paragrahvi 141 lg 2 sanktsiooni alammäära osas, mis näeb noorema kui kümneaastase lapse vastu suunatud seksuaalsete süütegude eest, olenemata nende raskusastmest, ette sama karistuse liigi ja määra.

Kolleegiumi sõnul ei keela põhiseadus seadusandjal kehtestada karistusnormi, mille alla mahuvad erineva raskusastmega süüteod, kui kuriteo eest ettenähtud karistusvahemik võimaldab igal üksikjuhtumil mõista teo raskusele ja isiku süüle vastava karistuse. Lastevastaste seksuaalsüütegude karistusmäärade diferentseerimisel võib aluseks võtta ka kannatanu vanuse.

Karistusseadustiku paragrahvi 141 lg 2 alla paigutuvad nii noorema kui kümneaastase lapse suguelundite puudutamine kui ka tahtvastane suguuhe või muu vägivallaga toimepandud suguline tegu lapse suhtes. See tähendab, et seadus loeb seksuaalkuritegude puhul alla kümneaastase lapse arusaamisvõimetuks ja mistahes sugulise eesmärgiga toimepandud tegu loetakse alla kümneaastase lapse puhul vägistamiseks. Seega ei ole seadusandja loonud karistusseadustikku alla kümneaastase lapse vastu toimepandud seksuaalkuriteo erikoosseise ega erinevaid sanktsioonivahemikke.

Kolleegium märgib, et lastevastaste seksuaalsüütegude puhul on õiguskorra ning isikute põhiõiguste ja vabaduste kaitsmiseks ranged karistusmäärad põhjendatud. Olemuslikult erineva raskusastmega süütegude liitmine ühe sanktsiooni alla, millega sisuliselt võrdsustatakse alla kümneaastase lapse suguelundite õigusvastane katsumine karistuse alammäära kaudu inimelu võtmisega, on aga ilmselgelt ülemäärane vabaduspõhiõiguse riive.

Sama tegu, lapse suguelundite puudutamine, toimepanduna näiteks arusaamisvõimelise kümne- kuni neljateistkümneaastase lapse suhtes tooks (KarS § 145 alusel) kaasa kolmekümnepäevase kuni viieaastase vangistuse, korduva katsumise korral vangistuse alates kahest aastast. Seega erinevad vangistuse alammäärad olenevalt kannatanu vanusest kordades. Samuti puudub kolleegiumi hinnangul mõistlik põhjendus, miks on seadusandja välistanud alla kümneaastase lapse suhtes toime pandud seksuaalkuriteo eest mõistetud vangistuse osaliselt kompleksraviga asendamise võimalikkuse.

Eeltoodust tulenevalt tunnistas Riigikohus karistusseadustiku paragrahvi 141 lg 2 sanktsiooni alammäära osaliselt põhiseadusega vastuolus olevaks ja kehtetuks. Kuni seadusandja ei ole kehtestanud uut alammäära eelnimetatud süüteokoosseisu suhtes, tuleb juhinduda KarS § 45 lg-s 1 sätestatud vangistuse alammäärast.

OTSUS 3-4-1-13-15 [1]

Merje Talvik
Kommunikatsiooniosakonna juhataja
Riigikohus
Tel. 7309042; 5333 9846

Allikas URL: <https://www.riigikohus.ee/et/uudiste-arhiiv/karistusvahemik-peab-voimaldama-teo-raskuselevastava-karistuse-maaramist#comment-0>

Lingid

[1] <https://www.riigikohus.ee/?id=11&tekst=222579002>